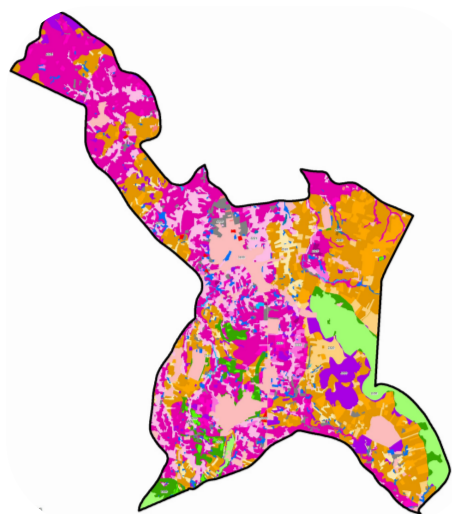

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหิน

อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

สถานีพัฒนาที่ดินเลย สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินเลย
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเลย ¹	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2566	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565	2-12
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-11

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเลย	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	6-6
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) **วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ** ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการประเมินในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

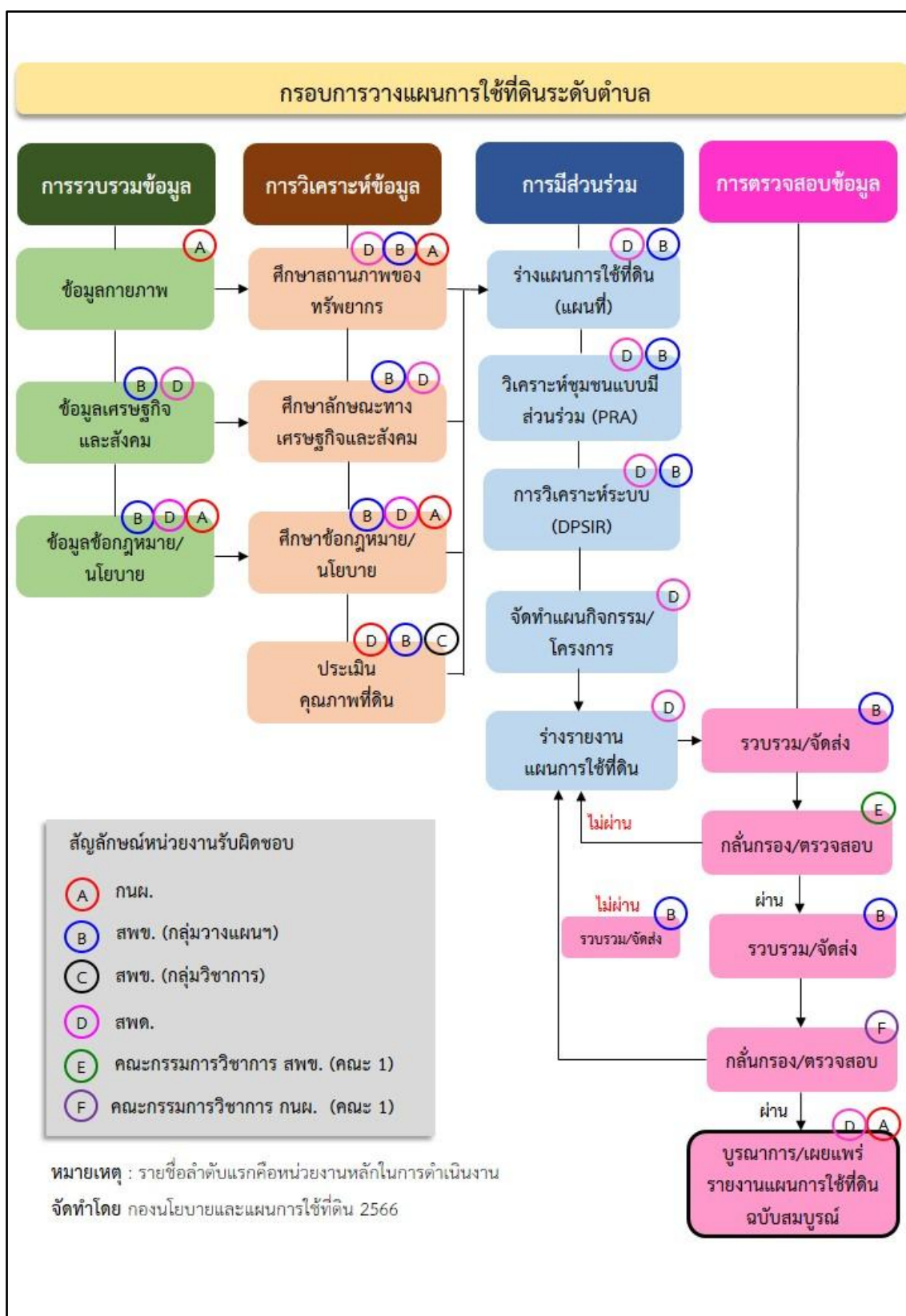
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“เมืองสวยงาม เศรษฐกิจดี ชีวิตปลอดภัย ส่งเสริมรากหญ้า พัฒนยั่งยืน” (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหิน, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอหนองหิน มีพื้นที่ประมาณ 82.92 ตารางกิโลเมตร หรือ 51,823 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลผาบึง ตำบลศรีสงคราม ตำบลโคกขมิ้น อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลภูกระดัง อำเภอภูกระดัง ตำบลตาต้อ อำเภอหนองหิน ตำบลผาขาว อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านเพิ่ม อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลห้วยสีเสียด อำเภอภูหลวง ตำบลปวนผู อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน ดังนี้

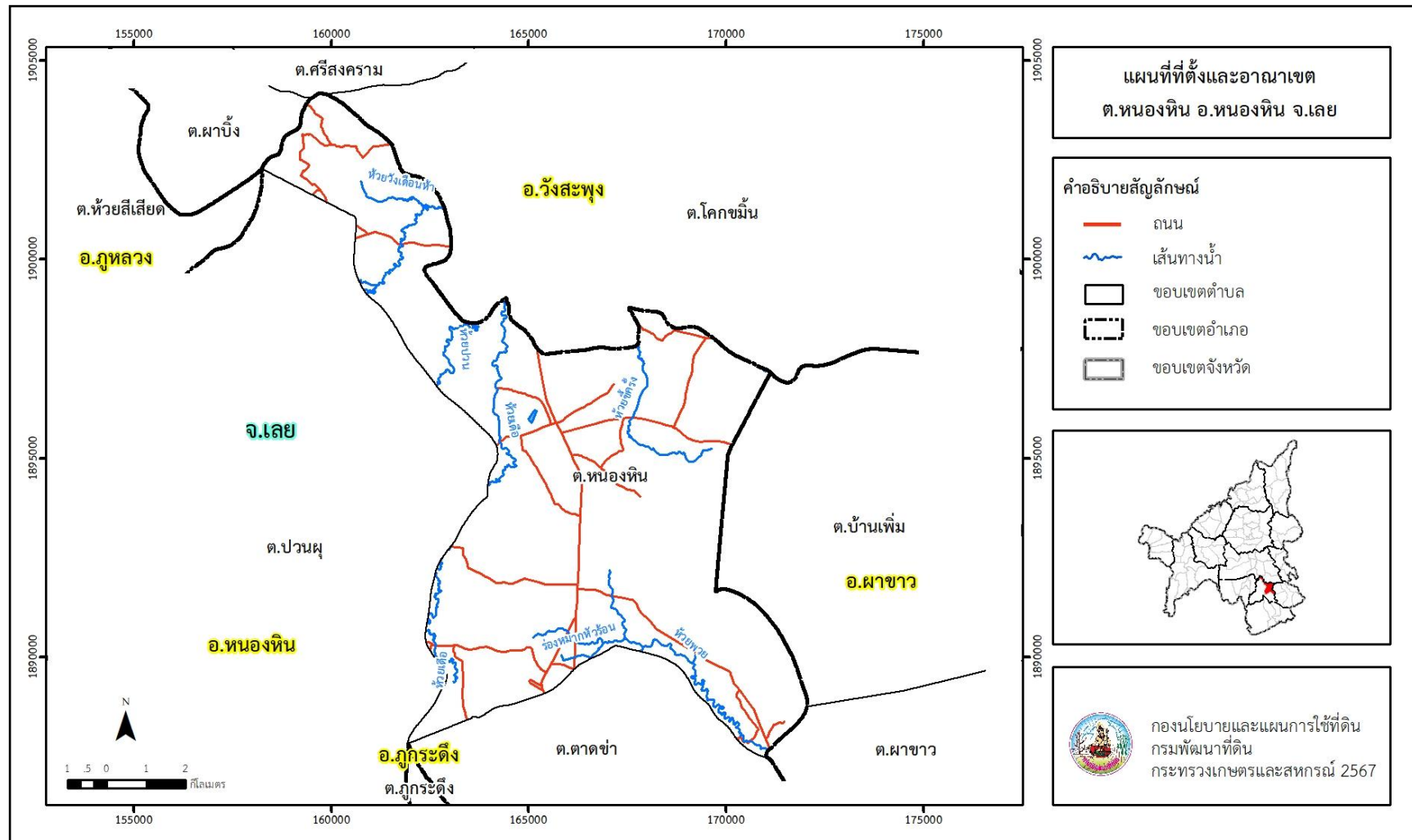
หมู่ที่ 1 บ้านหนองหิน	หมู่ที่ 8 บ้านห้วยเตือ
หมู่ที่ 2 บ้านภูหินกอง	หมู่ที่ 9 บ้านโคกสว่าง
หมู่ที่ 3 บ้านไร่ศรีอุบล	หมู่ที่ 10 บ้านหลักร้อยหกสิบ
หมู่ที่ 4 บ้านปากนา	หมู่ที่ 11 บ้านห้วยโจด
หมู่ที่ 5 บ้านน้ำใส	หมู่ที่ 12 บ้านภูทอง
หมู่ที่ 6 บ้านห้วยไผ่ใต้	หมู่ที่ 13 บ้านสุขใจ
หมู่ที่ 7 บ้านร่องป่าไผ่	หมู่ที่ 14 บ้านลานมัน

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน และพื้นที่สูงชันทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ที่มีความสูงประมาณ 400-500 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยเตือ ห้วยชี้ครึ่ง ห้วยชำปอน ห้วยปวน ห้วยพวย ห้วยวังเดือนห้า ห้วยหมากหลอด

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหินจังหวัดเลย มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 25.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35.7 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 15.5 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,289.2 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 125 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 256.1 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศเกษตร จังหวัดเลย ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

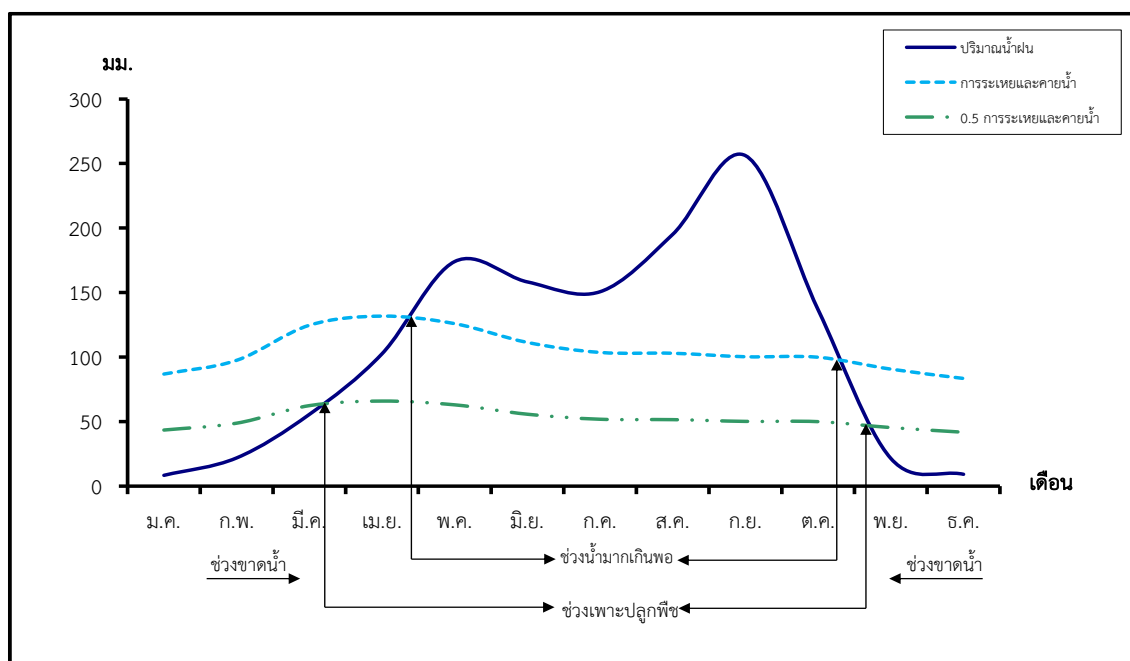
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเลย^{/1}

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ^{/2} (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ^{/2} (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	15.5	29.7	21.5	75.0	8.3	1.7	86.8	8.2
ก.พ.	17.3	32.4	23.8	70.0	21.8	2.9	97.4	21.0
มี.ค.	20.4	35.0	26.6	69.0	55.5	6.1	124.6	50.6
เม.ย.	22.6	35.7	28.0	73.0	102.5	9.7	131.7	85.7
พ.ค.	23.8	34.4	27.6	82.0	174.0	16.9	125.9	125.6
มิ.ย.	24.2	33.8	27.8	83.0	158.2	15.4	111.3	118.2
ก.ค.	24.0	33.0	27.4	84.0	150.6	17.8	103.5	114.3
ส.ค.	23.8	32.5	26.9	86.0	195.1	19.7	102.9	134.2
ก.ย.	23.4	32.2	26.5	88.0	256.1	19.5	100.2	150.6
ต.ค.	22.1	31.5	25.5	86.0	136.6	10.9	99.8	106.7
พ.ย.	19.4	31.2	24.0	82.0	21.4	3.6	90.6	20.7
ธ.ค.	16.1	29.4	21.6	78.0	9.1	1.2	83.4	9.0
เฉลี่ย	21.1	32.6	25.6	79.7	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,289.2	125.4	1,258.2	944.8

หมายเหตุ : ^{/1} เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

^{/2} จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเลย

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่า สภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 5,083 ไร่ หรือร้อยละ 9.81 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 38,508 ไร่ หรือร้อยละ 74.30 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 66 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 6,869 ไร่ หรือร้อยละ 13.25 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+ข้าวโพด นาไร่

3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 24,425 ไร่ หรือร้อยละ 47.13 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด

4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 4,171 ไร่ หรือร้อยละ 8.06 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา สัก ยูคาลิปตัส

5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 2,830 ไร่ หรือร้อยละ 5.46 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ลำไย มะขาม แก้วมังกร

6) พืชสวน มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

7) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,202 ไร่ หรือร้อยละ 2.32 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่
ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม พื้นที่ลุ่ม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	5,083	9.81
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	927	1.79
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,510	2.91
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	2,403	4.64
U405	ถนน	90	0.17
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	22	0.04
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	51	0.10
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	61	0.12
U603	สุสาน ป่าช้า	8	0.02
U605	สถานีบริการน้ำมัน	11	0.02
A	พื้นที่เกษตรกรรม	38,508	74.30
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	66	0.13
A100	นาร้าง	6	0.01
A101	นาข้าว	5,508	10.63
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	1,355	2.61
A200	ไร่อ้อย	110	0.21
A202	ข้าวโพด	281	0.54
A202/A412	ข้าวโพด/มะขาม	5	0.01
A203	อ้อย	23,054	44.49
A204	มันสำปะหลัง	975	1.88
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	7	0.01
A301	ไม้ยืนต้นผสม	20	0.04
A302	ยางพารา	3,340	6.45

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A303	ปาล์มน้ำมัน	41	0.08
A303/A411	ปาล์มน้ำมัน/กล้วย	8	0.02
A304	ยูคาลิปตัส	183	0.35
A304/A305	ยูคาลิปตัส/สัก	12	0.02
A305	สัก	548	1.06
A314	หม่อน	8	0.02
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	4	0.01
A401	ไม้ผลผสม	161	0.31
A403	ทุเรียน	20	0.04
A407	มะม่วง	54	0.10
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	3	0.01
A407/A412	มะม่วง/มะขาม	4	0.01
A407/A413	มะม่วง/ลำไย	2	-
A411	กล้วย	40	0.08
A412	มะขาม	697	1.34
A413	ลำไย	1,592	3.07
A415	มะละกอ	6	0.01
A422	มะนาว	2	-
A426	แก้วมังกร	241	0.47
A429	มะปราง มะยงชิด	8	0.02
A502	พืชผัก	49	0.09
A700	โรงเรียนร้าง	21	0.04
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	18	0.03
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	59	0.11
F	พื้นที่ป่าไม้	5,720	11.04
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1,389	2.68
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	4,331	8.36
M	พื้นที่เปิดเตล็ด	1,202	2.32
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,089	2.10
M201	พื้นที่ลุ่ม	26	0.05
M304	บ่อดิน	13	0.03
M405	พื้นที่ถม	74	0.14

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

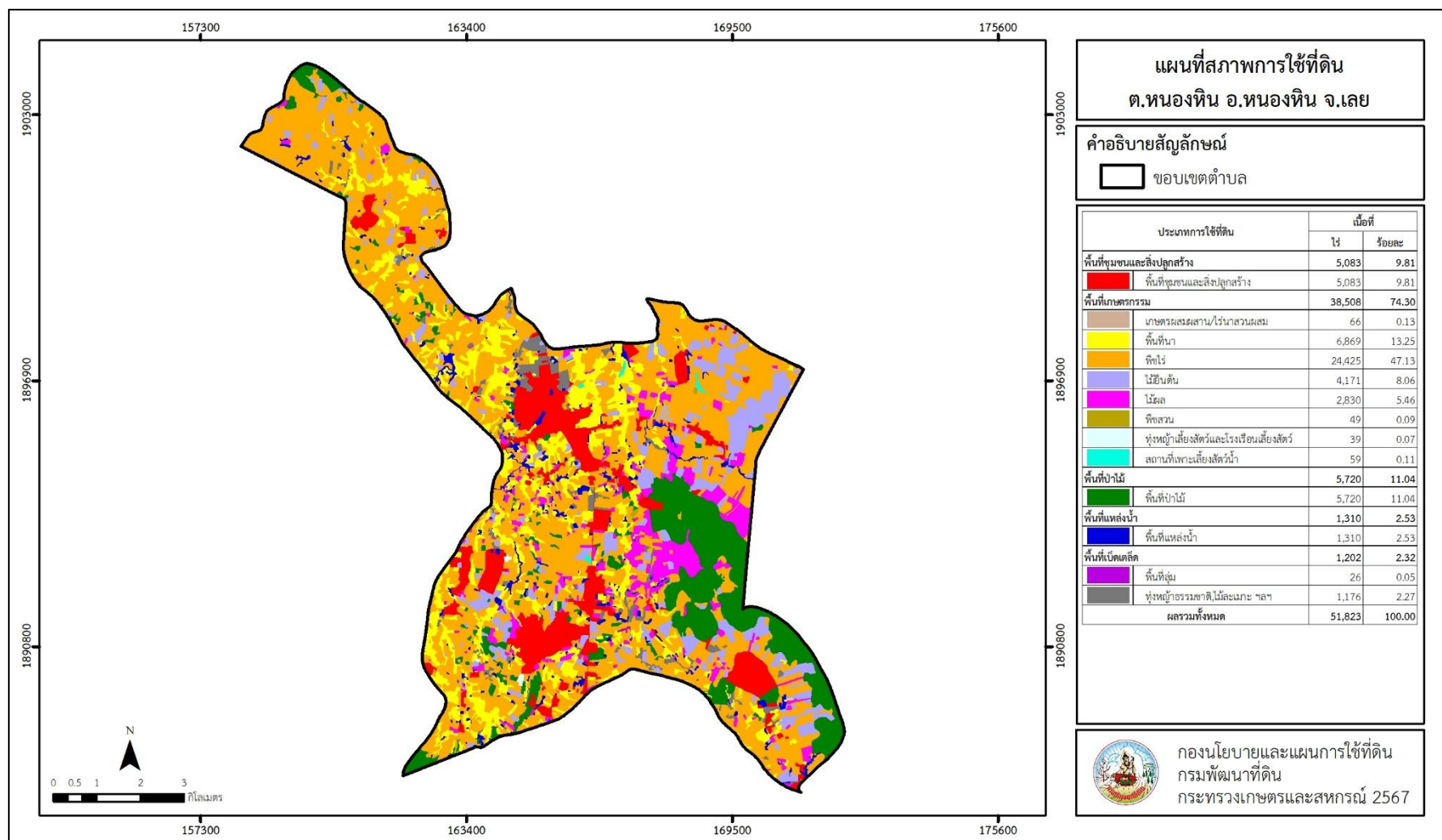
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,310	2.53
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	117	0.23
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	27	0.05
W201	อ่างเก็บน้ำ	394	0.76
W202	บ่อน้ำในไร่นา	769	1.48
ผลรวมทั้งหมด		51,823	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหนองหิน มีประชากรรวม 10,584 คน แยกเป็นชาย 5,280 คน เป็นหญิง 5,304 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 127.65 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,181 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,645 ครัวเรือน หรือร้อยละ 39.34 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,536 ครัวเรือน หรือร้อยละ 60.66 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหนองหิน	4,181	5,280	5,304	10,584
หมู่ที่ 0 หนองหิน	4	10	6	16
หมู่ที่ 1 หนองหิน	588	694	722	1,416
หมู่ที่ 2 ภูหินกอง	559	495	541	1,036
หมู่ที่ 3 ไระศรีอุบล	265	295	318	613
หมู่ที่ 4 ฟากนา	557	651	638	1,289
หมู่ที่ 5 น้ำใส	580	426	483	909
หมู่ที่ 6 ห้วยไผ่ใต้	221	418	408	826
หมู่ที่ 7 ร่องป่าไผ่	169	224	214	438
หมู่ที่ 8 ห้วยเตี๋ย	194	343	300	643
หมู่ที่ 9 โคกสว่าง	103	212	192	404
หมู่ที่ 10 หลักร้อยหกสิบ	338	605	555	1,160
หมู่ที่ 11 ห้วยโจด	110	149	158	307
หมู่ที่ 12 ภูทอง	120	206	223	429
หมู่ที่ 13 สุขใจ	227	316	304	620
หมู่ที่ 14 ลานมัน	146	236	242	478

ที่มา : กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด¹⁾	4,181	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,645	39.34
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	2,536	60.66

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย มีพื้นที่รวมทั้งหมด 51,823 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,181 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 12.39 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 38,508 ไร่ หรือร้อยละ 74.30 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 23.41 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,645 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ยางพารา ข้าว และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2566พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 261,282 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 84,461 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 167,029 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 53,993 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 94,253 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 30,468 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลหนองหิน	193,688	41,958	16,602	9,035	261,282	84,461	167,029	53,993
หมู่ที่ 1 หนองหิน	231,180	41,165	8,600	9,825	290,770	69,341	171,545	40,909
หมู่ที่ 2 ภูหินกอง	324,821	41,850	8,872	326	375,870	115,452	307,426	94,429
หมู่ที่ 3 ไธสง	195,867	56,959	35,954	18,266	307,046	129,694	124,290	52,499
หมู่ที่ 4 ฟากนา	178,147	32,858	545	412	211,962	86,712	112,852	46,167
หมู่ที่ 5 น้ำใส	177,353	19,524	1,683	2,236	200,795	72,806	94,071	34,109
หมู่ที่ 6 ห้วยไผ่	207,620	39,396	80	160	247,257	76,425	164,110	50,725
หมู่ที่ 7 ร่องป่าไผ่	139,707	55,011	27,612	18,128	240,459	79,184	152,758	50,304
หมู่ที่ 8 ห้วยเตี๋ย	140,378	61,684	35,143	20,331	257,536	83,404	133,895	43,362
หมู่ที่ 9 โคกสว่าง	236,728	25,669	2,034	989	265,419	100,094	182,399	68,786
หมู่ที่ 10 หลักร้อยหกสิบ	164,375	56,924	38,700	15,209	275,209	93,112	218,632	73,970
หมู่ที่ 11 ห้วยโจด	154,119	53,942	36,443	21,296	265,800	85,905	96,693	31,251
หมู่ที่ 12 ภูทอง	122,077	27,300	15,832	20,945	186,154	57,664	147,141	45,579
หมู่ที่ 13 สุขใจ	145,238	36,832	24,483	8,709	215,262	61,566	242,519	69,361
หมู่ที่ 14 ลานมัน	123,800	56,701	42,108	18,948	241,557	78,647	119,784	38,999

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูค้อ – ภูกระแต เนื้อที่ 125 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 3,390 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 25,874 ไร่
- (3) เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 1,087 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 2,753 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 232 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2A เนื้อที่ 1,161 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 182 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 12,942 ไร่
- 6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4B เนื้อที่ 13,110 ไร่
- 7) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 21,443 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลหนองหิน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,298.2 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลหนองหิน มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ร่องหมากหัวร้อน ห้วยชีครั่ง ห้วยชำปอน ห้วยเตือ ห้วยปวน ห้วยพวย ห้วยวังเดือนห้า และห้วยหมากหลอด

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลหนองหิน มีจำนวน บ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 20 หน่วย แผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเสร็จ 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 3 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-pd,fl-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำเลวและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,223 ไร่ หรือร้อยละ 2.36 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน AC-pd,col-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำเลวและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,492 ไร่ หรือร้อยละ 2.88 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Nao-sicIA ชุดดินนาอ้อ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,634 ไร่ หรือร้อยละ 14.73 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 17 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Cg-clC ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 269 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Kld-clB ชุดดินกลางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,234 ไร่ หรือร้อยละ 2.38 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kld-clC ชุดดินกลางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,542 ไร่ หรือร้อยละ 2.98 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Kld-gm-clB/b ดินกลางดงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 1,951 ไร่ หรือร้อยละ 3.76 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Kmr-slB ชุดดินเขมราฐ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,003 ไร่ หรือร้อยละ 3.87 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Ml-gclB ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 48 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Ml-gclC ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,368 ไร่ หรือร้อยละ 8.43 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Nbd-slB ชุดดินหนองบัวแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,272 ไร่ หรือร้อยละ 6.31 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Png-slB ชุดดินโพนงาม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 426 ไร่ หรือร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Pu-mw,fl-slB ดินภูพานที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 9,001 ไร่ หรือร้อยละ 17.37 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Pu-hb,gm-slB/b ดินภูพานที่มีความอึดตัวเบสสูงและมีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทา มีเนื้อที่ 2,811 ไร่ หรือร้อยละ 5.42 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Tw-clB ชุดดินทับทิม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 382 ไร่ หรือร้อยละ 0.74 ของเนื้อที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Wi-clB ชุดดินวังไธ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,454 ไร่ หรือร้อยละ 4.74 ของเนื้อที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Wi-gm-clA ดินวังไธที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 251 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล

15) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clB ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,203 ไร่ หรือร้อยละ 2.32 ของเนื้อที่ตำบล

16) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clC ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,575 ไร่ หรือร้อยละ 8.83 ของเนื้อที่ตำบล

17) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clD ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 55 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 5,584 ไร่ หรือร้อยละ 10.77 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 7,688 ไร่ หรือร้อยละ 14.83 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินมวกเหล็ก (ML) และชุดดินหนองบัวแดง (Nbd)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-pd,col-sIA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	888	1.71
AC-pd,col-sIA*	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	604	1.17
AC-pd,fl-sIA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,223	2.36
Cg-clC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	269	0.52
Kld-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,234	2.38
Kld-clC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,542	2.98
Kld-gm-clB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,951	3.76
Kmr-sIB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	2,003	3.87
ML-gclB	2-5	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	48	0.09
ML-gclC	5-12	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	4,368	8.43
Nao-sicIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	7,634	14.73
Nbd-sIB	2-5	0-50	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.0-5.5	<2	-	1,780	3.43
Nbd-sIB*	2-5	0-50	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.0-5.5	<2	-	1,492	2.88
Png-sIB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	426	0.82
Pu-hb,gm-sIB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	1,259	2.43
Pu-hb,gm-sIB/b*	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	1,552	2.99
Pu-mw,fl-sIB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	3,772	7.28
Pu-mw,fl-sIB*	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	5,229	10.09
Tw-clB	2-5	50-100	ดีถึงดีปานกลาง	ปานกลาง	>20	>75	6.0-7.0	6.0-8.0	<2	-	382	0.74

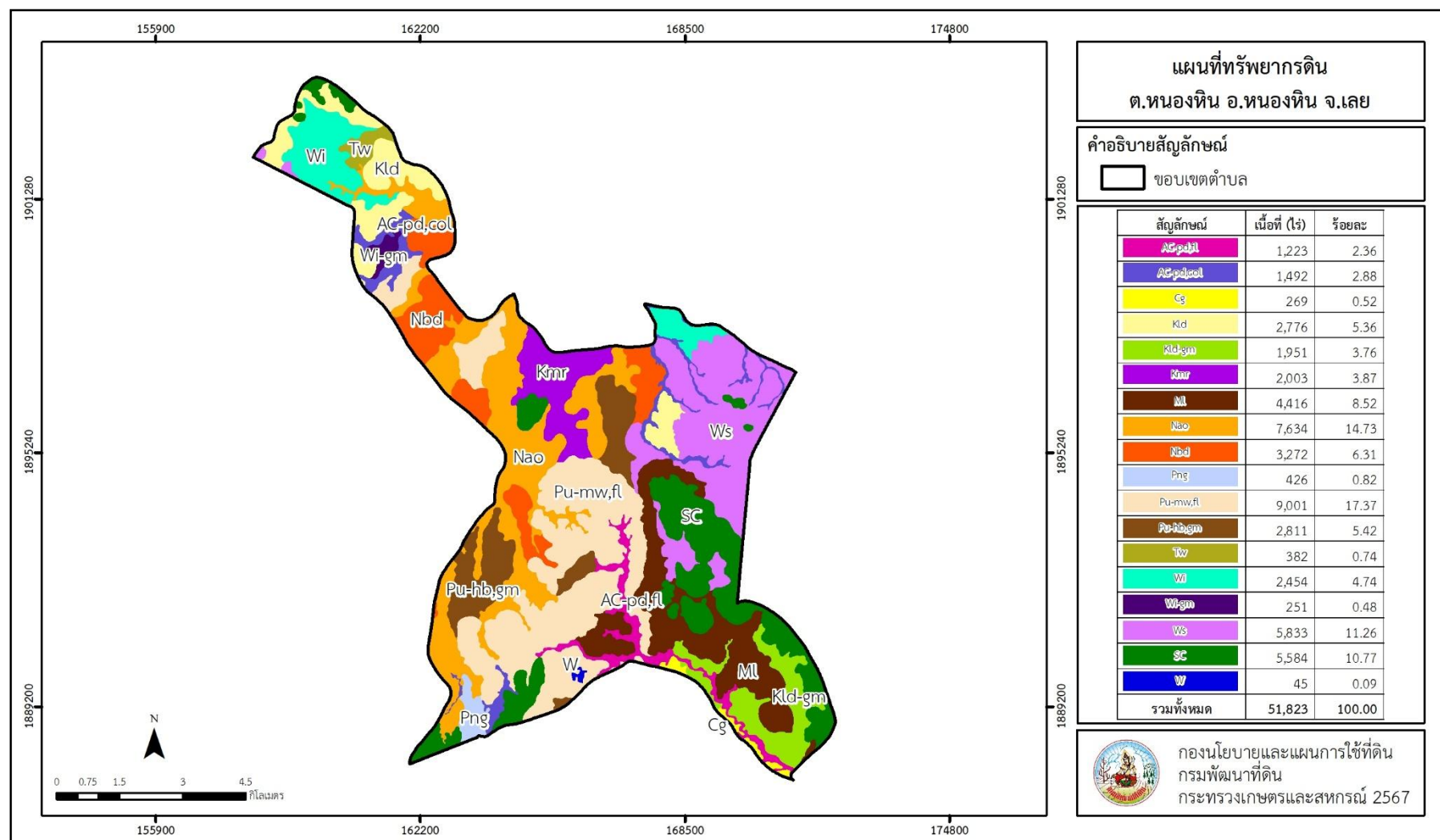
ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Wi-clB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	2,454	4.74
Wi-gm-clA	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	251	0.48
Ws-clB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	1,203	2.32
Ws-clC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	4,575	8.83
Ws-clD	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	55	0.11
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,584	10.77
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	0.09
รวมทั้งหมด											51,823	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลหนองหิน คือ

- 1) ดินเสื่อมโทรม
- 2) พบแมลงศัตรูพืช และโรคพืชระบาด (หนอนกออ้อย ใบขาวอ้อย)
- 3) ปุ๋ยและสารเคมีในการเกษตรมีราคาแพง
- 4) น้ำไม่เพียงพอในหน้าแล้ง
- 5) น้ำมันแพง
- 6) ยาเสพติด
- 7) ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลหนองหิน คือ

- 1) ต้องการสารปรับปรุงดินกรด (โดโลไมท์)
- 2) เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) เพื่อเพิ่มธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุในดิน
- 3) ต้องการตรวจวิเคราะห์ดิน
- 4) ความต้องการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ และแหล่งน้ำส่วนตัวที่ตื้นเขิน พร้อมระบบส่งน้ำไปยังพื้นที่ที่ขาดแคลน
- 5) ต้องการบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร พร้อมโซล่าเซลล์
- 6) เพิ่มราคาผลผลิต
- 7) ต้องการเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) นโยบายรัฐด้านการเกษตร
- 1.2) การขยายตัวของเมือง การขยายตัวของภาคเกษตร และอุตสาหกรรม
- 1.3) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.4) การใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพ
- 1.5) ความต้องการด้านอาหาร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

2.4) แก้ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดิน

3) **สภาวะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 7 ประการ คือ

- 3.1) ดินเสื่อมโทรม
- 3.2) พบแมลงศัตรูพืช และโรคพืชระบาด (หนอนกออ้อย ใบขาวอ้อย)
- 3.3) ปุ๋ยและสารเคมีในการเกษตรมีราคาแพง
- 3.4) น้ำไม่เพียงพอในหน้าแล้ง
- 3.5) น้ำมันแพง
- 3.6) ยาเสพติด
- 3.7) ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 6 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ต้นลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
- 4.5) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 4.6) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

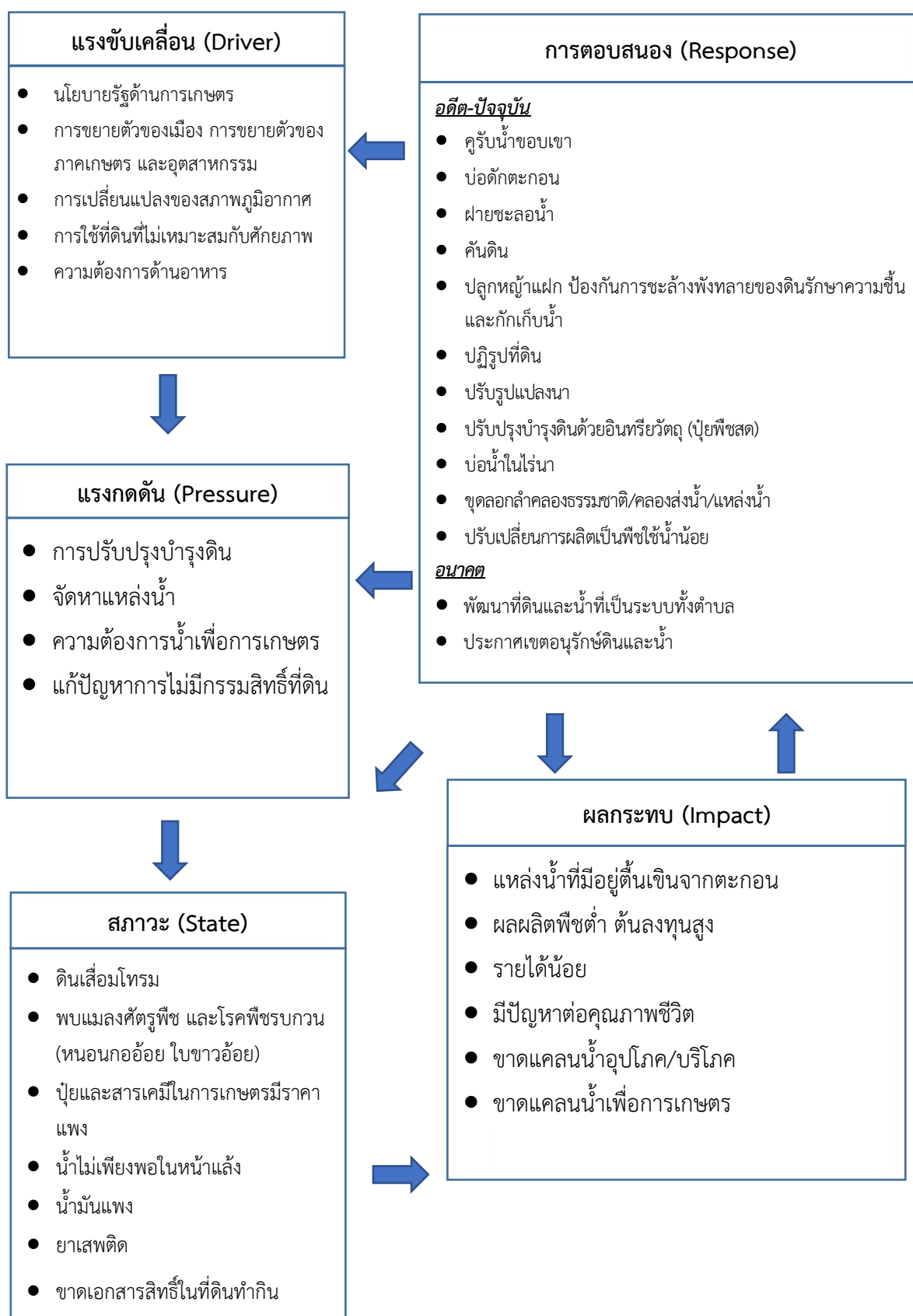
อดีต-ปัจจุบัน

- 1) คุ้มน้ำขอบเขา
- 2) บ่อดักตะกอน
- 3) ฝายชะลอน้ำ
- 4) คันดิน
- 5) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 6) ปลูกพืชดิน
- 7) จัดที่ดินโดย คทช.
- 8) ปรับรูปแปลงนา
- 9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)
- 10) บ่อน้ำในไร่นา
- 11) ขุดลอกลำคลองธรรมชาติ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- 1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- 2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้ (รูปที่ 4-2)

4.2.1 บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกเดือนกรกฎาคม และเก็บเกี่ยวเดือนธันวาคม

2) ข้าวนาปี – ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม และปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังการเก็บเกี่ยวข้าว ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน

4.2.2 บริเวณพื้นที่ดอน

1) พืชไร่ ที่นิยมปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อย

2) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา

3) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ลำไย

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าวนาปี												
2. ข้าวนาปี+ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												
บริเวณพื้นที่ดอน												
1. พืชไร่												
2. ไม้ยืนต้น												
3. ไม้ผล												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อผลการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว อ้อย ยางพารา มันสำปะหลัง กาแฟ ปาล์มน้ำมัน ไม้ผลผสม

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

หน่วยที่ดิน	ข้าว	อ้อย	ยางพารา	มันสำปะหลัง	กาแฟ	ปาล์มน้ำมัน	ไม้ผลผสม
AC-pd,col-slA	S2s	S3o	N	N	N	S3o	N
AC-pd,col-slA*	S1	S3o	N	N	N	S3o	N
AC-pd,fl-slA	S2s	S3o	N	N	N	S3o	N
Cg-clC	S3ewo	S2ens	S2n	S2en	S2ns	S2n	S2n
Kld-clB	S3o	S2ns	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2n
Kld-clC	S3ewo	S2ens	S2n	S2en	S2ns	S2n	S2n
Kld-gm-clB/b	S2ewon	S2ons	S2on	S2on	S2ons	S2n	S2n
Kmr-slB	S2ewon	S2ons	S2on	S2on	S2ons	S2n	S2n
ML-gclB	S3o	S3r	S3r	S3r	N	N	S3r
ML-gclC	S3ewo	S3r	S3r	S3r	N	N	S3r
Nao-siclA	S2n	S2ons	S3o	N	N	S2on	S3o
Nbd-slB	S2ewrons	S3r	S3r	S3r	N	N	S3r
Nbd-slB*	S2ewron	S3r	S3r	S3r	N	N	S3r
Png-slB	S3o	S2rms	S2rms	S2rms	S3r	S3r	S2rms
Pu-hb,gm-slB/b	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns
Pu-hb,gm-slB/b*	S2ewon	S2ons	S2on	S2on	S2ons	S2n	S2n
Pu-mw,fl-slB	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns
Pu-mw,fl-slB*	S2ewon	S2ons	S2on	S2on	S2ons	S2n	S2n
Tw-clB	S3o	S2rs	S2r	S2r	S3r	S3r	S2r
Wi-clB	S2ewo	S2os	S2o	S2o	S2os	S1	S1
Wi-gm-clA	S2o	S2os	S2o	S2o	S2os	S1	S1
Ws-clB	S3o	S2rs	S2r	S2r	S3r	S3r	S2r
Ws-clC	S3ewo	S2ers	S2r	S2er	S3r	S3r	S2r
Ws-clD	N	S3e	S2ewr	S3e	S3r	S3r	S2ewr

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e	=	ความเสียหายจากการกัดกร่อน
w	=	ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
r	=	สภาวะการหยั่งลึกของราก
o	=	ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
n	=	ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
s	=	ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการประเมินการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางแผนกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีรายละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้

เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 4,934 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.52 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 3,074 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.93 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 218 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.42 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 1,642 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.17 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 36,862 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 71.13 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์

ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 5,358 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 10.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง
- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 1,001 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.93 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ลำไย มะขาม ไม้ผลผสม
- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 1,084 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.09 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส สัก
- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 13,053 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 25.19 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด
- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 93 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

- (1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 1,369 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.64 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง
- (2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 1,693 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.27 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ลำไย มะขาม แก้วมังกร
- (3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 2,809 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.42 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก
- (4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 10,298 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 19.87 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง
- (5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน
- 3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 53 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา
- 4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 29 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรียนที่พบ ได้แก่ โรงเรียนร้าง

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 5,081 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.80 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 4,930 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 9.51 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 72 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 79 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 1,303 ไร่ หรือร้อยละ 2.51 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 144 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 1,159 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ

(สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 1,219 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.35 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม

6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 2,424 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.68 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าผลัดใบ สมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ สามารถพัฒนาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมอื่นนอกภาคการเกษตร เช่น เป็นเขตอุตสาหกรรม หรือเขตชุมชนเมือง เป็นต้น และในการใช้ที่ดินทำการเกษตรต้องมีการวางแผนการผลิตและการเพาะปลูกที่ตอบสนองต่อสภาพพื้นที่และภูมิอากาศ และเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับที่ดิน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	4,934	9.52
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	3,074	5.93
1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	218	0.42
1.3 เขตพื้นฟูธรรมชาติ	1,642	3.17
2. เขตเกษตรกรรม	36,862	71.13
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	20,589	39.73
เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภท 2)	20,589	39.73
1) เขตทำนา	5,358	10.34
2) เขตปลูกไม้ผล	1,001	1.93
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	1,084	2.09
4) เขตปลูกพืชไร่	13,053	25.19
5) เขตปลูกพืชทางเลือก	93	0.18
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	16,191	31.24
1) เขตทำนา	1,369	2.64
2) เขตปลูกไม้ผล	1,693	3.27
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	2,809	5.42
4) เขตปลูกพืชไร่	10,298	19.87
5) เขตปลูกพืชทางเลือก	22	0.04
2.3 เขตประมง	53	0.10
1) เขตประมง	53	0.10
2.4 เขตปศุสัตว์	29	0.06
1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	15	0.03
2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	14	0.03
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	5,081	9.80
4. เขตแหล่งน้ำ	1,303	2.51
5. เขตพื้นที่อื่นๆ	1,219	2.35
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,424	4.68
รวมเนื้อที่ทั้งหมด	51,823	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลยแล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหิน ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหิน เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินเลย เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินเลย นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)
- (10) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (เกษตรกรทั่วไป/กลุ่มแปลงใหญ่)

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของ

ดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- (4) ก่อสร้างบ่อน้ำบาดาล

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

การดำเนินการของหน่วยงานอื่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับจัดสรรให้ดำเนินการนั้น ๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 4)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเลย)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัดเลย)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหิน เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลหนองหิน สถานีพัฒนาที่ดินเลยได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลหนองหิน ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาแมลงศัตรูพืชและโรคพืชระบาด ปัญหาปุ๋ยและสารเคมีในการเกษตรมีราคาแพง และปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ดินตื้น (3) ดินเป็นกรด และจากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลหนองหิน ซึ่งมีเนื้อที่รวม 51,823 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่า 12% มีจำนวน 5,639 ไร่ หรือร้อยละ 10.88 ระดับความลาดชันระหว่าง 5-12% มีจำนวน 10,754 ไร่ หรือร้อยละ 20.76 ระดับความลาดชันระหว่าง 2-5% มีจำนวน 24,785 ไร่ หรือร้อยละ 47.82 มีที่ราบที่ระดับความลาดชัน 0-2% มีจำนวน 10,645 ไร่ หรือร้อยละ 20.54 จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียดินที่มีความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 3,709 ไร่ หน้าดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือง ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนดินชั้นบนไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็นการขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นทุกหมู่บ้านในตำบลหนองหิน ทั้งน้ำ เพื่ออุปโภค-บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 12% มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำครอบคลุมพื้นที่เพียงบางส่วนของตำบลเท่านั้น จึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกันเนื่องจากพืชนำไปใช้และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดดินชั้นบนดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้นกิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

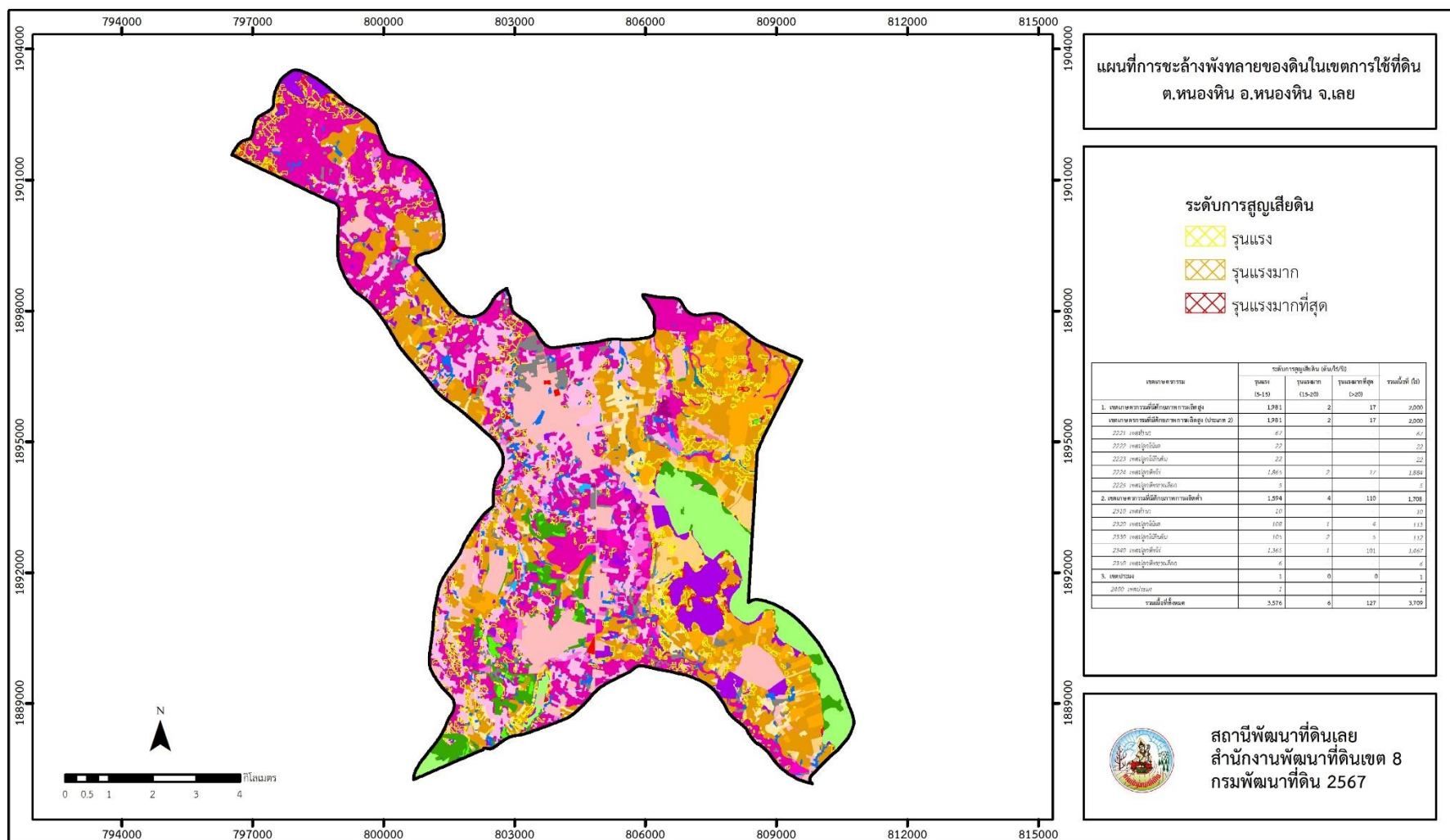
ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ (2) ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ (5) ป้องกันน้ำท่วม และ (6) ขุดสระน้ำในไร่นา

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 6 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้ว สรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง”

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำ จะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาของดินเสื่อมโทรม โดยจัดทำโครงการ “การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน ที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลอยู่ในเขตชลประทานและพื้นที่อยู่นอกเขตชลประทาน การจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง (ห้วยเตือ ม.2 และ 5, ห้วยพวย ม.10, ห้วยชีครั่ง ม.3 และ 13) ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ฝายน้ำล้น คลองส่งน้ำ ขุดสระน้ำในไร่นา (ม.9) คลองระบายน้ำหรือพนังป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล (ทุกหมู่บ้าน) ปรับรูปที่ดิน ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชนในด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เนื้อที่ 20,589 ไร่ 1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เนื้อที่ 20,589 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	2,343,600
	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	273,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	624,750
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	63,000
	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	31,500
	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	714,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	12,600
	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ)	624,750
	2. การบริหารจัดการน้ำ	1,001,190
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	519,750
	2.2 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	180,000
	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	301,440
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	450,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	450,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เนื้อที่ 16,191 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	5,187,175
	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	591,500
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	1,353,625
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	136,500
	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	73,500
	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	1,547,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	27,300
	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ)	1,457,750
	2. การบริหารจัดการน้ำ	2,162,860
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	1,039,500
	2.2 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	420,000
	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	703,360
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	975,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	975,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตประมง เนื้อที่ 53 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	45,500
	1.1 สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	45,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	86,625
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	86,625
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	75,000
4. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 29 ไร่	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	75,000
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	235,725
	1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	104,125
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	10,500
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	119,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	2,100
	2. การบริหารจัดการน้ำ	86,625
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	86,625
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	7,812,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	3,337,300
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,500,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	12,649,300

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เนื้อที่ 20,589 ไร่ 1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เนื้อที่ 16,191 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัดเลย) 2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (ศวพ.เลย) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (ศวพ.เลย) 4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศวพ.เลย) 5) โครงการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศวพ.เลย) 6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 9) โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 10) โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 11) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 12) โครงการพัฒนาการผลิตพืชปลอดภัยโดยระบบโรงเรือน (อบต. หนองหิน) 13) โครงการผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ (อบต. หนองหิน)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (สนง.เกษตรอำเภอหนองหิน) 15) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 16) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 17) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (อบต. หนองหิน)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.3 เขตประมง เนื้อที่ 53 ไร่ 1.4 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 29 ไร่	1) โครงการเลี้ยงปลาในสระน้ำขนาดเล็ก (อบต. หนองหิน) 2) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลด้านปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดเลย) 3) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดเลย) 4) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดเลย)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,303 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (โครงการชลประทานเลย) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (โครงการชลประทานเลย) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (โครงการชลประทานเลย) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (โครงการชลประทานเลย) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (โครงการชลประทานเลย) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (โครงการชลประทานเลย)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน													7,812,000	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	ราย	140	140	140	140	1400	700	182,000	182,000	182,000	182,000	182,000	910,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	ตัน	14	14	14	14	14	70	416,500	416,500	416,500	416,500	416,500	2,082,500	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	ไร่	2,800	2,800	2,800	2,800	2,800	14,000	42,000	42,000	42,000	42,000	42,000	210,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	ตัวอย่าง	140	140	140	140	1400	700	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	280	280	280	280	280	1,400	476,000	476,000	476,000	476,000	476,000	2,380,000	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.6 การส่งเสริมปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	560	560	560	560	560	2,800	8,400	8,400	8,400	8,400	8,400	42,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (เมล็ดพันธุ์ปอเทือง)	แห่ง	3	3	3	3	2	14	446,250	446,250	446,250	446,250	297,500	2,082,500	พด.
	2. การบริหารจัดการน้ำ													3,337,300	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	2.1 ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	15	15	15	15	15	75	346,500	346,500	346,500	346,500	346,500	1,732,500	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	2.2 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	ไร่	60	60	60	60	60	300	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พด.
เขตป่าไม้/เขตแหล่งน้ำ/เขตพื้นที่อื่นๆ	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	แห่ง	1	1	1	1	1	5	200,690	200,960	200,960	200,960	200,960	1,004,800	พด./ขป./พด./อบต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน													1,500,000	
เขตป่าไม้/เขตแหล่งน้ำ/เขตพื้นที่อื่นๆ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	250,000	250,000	250,000	250,000	250,000	1,250,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,500,000	พด.
	4. การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ													3,230,5000	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.1 ส่งเสริมกลุ่มทำปุ๋ยหมัก	กลุ่ม	14	14	14	14	14	70	476,000	476,000	476,000	476,000	476,000	2,380,000	กษ.จ./กษ.อ./พด./อบต./ตบส.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.2 อบรมการปลูกอ้อย	ราย	30	30	30	30	30	150	5,100	5,100	5,100	5,100	5,100	25,500	กย.ท./กษ.จ./พด./กษ.อ./ศวพ./ตบส.

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.3 การจัดตั้งและสนับสนุนงบประมาณกลุ่มอาชีพ	กลุ่ม	3	3	3	3	2	14	150,000	150,000	150,000	150,000	100,000	700,000	กษ.จ./กษ.อ./ทต./อบต./คปส.
เขตแหล่งน้ำ	4.4 การสนับสนุนฟื้นฟูปลาน้ำจืด (ปล่อยแหล่งน้ำสาธารณะ)	ตัว	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	ประมงน้ำจืดเลย/ทต./อบต./ปม.จ./คปส.
	5. งานสาธารณูปโภค													15,775,000	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตป่าไม้/เขตชุมชน/เขตพื้นที่อื่นๆ	5.1 ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	เมตร	500	500	500	500	500	2,500	1,155,000	1,155,000	1,155,000	1,155,000	1,155,000	5,775,000	อบจ./ทต./อบต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตป่าไม้/เขตชุมชน/เขตพื้นที่อื่นๆ	5.2 ขยายเขตไฟฟ้า	ประมาณการ							2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	10,000,000	กฟภ./ทต./อบต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2567. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566).** แหล่งที่มา:

<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>.
1 มีนาคม 2566.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565.** แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2566.** แหล่งที่มา :
<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567).** แหล่งที่มา :
<http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. **สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566).** กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวง
ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล).**
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต ต้นศิริ และ คำณ ไทรพิภ. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ.** กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหิน. 2567. **วิสัยทัศน์ของตำบล ปี 2567.** แหล่งที่มา :
<https://nonghinloei.go.th/public/>, 25 กรกฎาคม 2567

สถานีพัฒนาที่ดินเลย

135 หมู่ที่ 1 ตำบลศรีสองรัก อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42100
โทร. 042-039627